

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 25/2011-61

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. marca 2011 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohúta, Jána Lubyho, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti Mgr. A. H., R., zastúpenej JUDr. J. S., PhD., K., ktorou namietala neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Richnava konaných 27. novembra 2010, za účasti V. P., zvoleného starostu obce Richnava, takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. A. H. z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. decembra 2010 doručená sťažnosť Mgr. A. H., R (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Richnava konaných 27. novembra 2010.

Uznesením pléna ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 25/2011 z 25. januára 2011 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

Sťažovateľka uviedla, že:

„... v čase konania volieb do orgánov samosprávy obce boli viacerí obyvatelia obce svedkami toho, že pred volebnou miestnosťou v obci sa zhromaždil veľký počet obyvateľov obce najmä rómskeho pôvodu. Títo obyvatelia obce taktiež pozorovali opakovaný pohyb troch automobilov bielej Škody fabia, a žltej a červenej Škody favorit po obci.

Ako vyplýva zo svedeckých výpovedí obyvateľov obce uvedené automobily privádzali pred volebnú miestnosť voličov obce, a to najmä obyvateľov rómskej osady R. Vodičmi týchto automobilov boli: v bielej Škode fabia J. G., v žltej Škode favorit V. P. (syn úspešného kandidáta) a v červenej Škode favorit L. T. Tieto osoby pred volebnou miestnosťou dovezeným voličom dávali pokyny, ktorého kandidáta majú voliť i to akým spôsobom, ako zhodne uvádzajú viacerí svedkovia v čestných vyhláseniach.

Obyvatel' E. K., trvale bytom R., bol svedkom toho, ako vyššie uvedené osoby (p. G., p. P. a p. T.) odovzdávali privezeným voličom lístky s vopred zakrúžkovaným kandidátom na starostu obce (č. 6 - úspešný uchádzač). Tento obyvateľ v nedeľu dňa 28. 11. 2010 našiel pred volebnou miestnosťou 23 ks takto označených volebných lístkov.

Obdobne pozoroval vyššie popísané skutočnosti i obyvateľ obce M. S., trvale bytom R., ktorý taktiež našiel označené lístky (zoznam kandidátov na starostu, ktorý bol zverejnený v obci) pred volebnou miestnosťou v deň volieb 27. 11. 2010. Na týchto lístkoch bol označený - zakrúžkovaný kandidát č. 6 teda úspešný kandidát. Pán S. stál pri bránke svojho domu oproti volebnej miestnosti, odkiaľ videl, že biela Škoda fabia priviezla rómskych voličov 8x, žltá Škoda favorit rovnako 8x a červená Škoda favorit 7x.

Z uvedeného je zrejmé, že k voľbám bolo privezených minimálne 92 voličov. Podotýkame, že zväžanie voličov v takýchto počtoch presahuje už hranice občianskej výpomoci a indikuje zámer týchto osôb ovplyvniť výsledky volieb. Navyše z predložených čestných vyhlásení je zrejmé, že viaceré osoby boli svedkami toho, ako títo vodiči poučajú privezené osoby o tom, akým spôsobom majú voliť a rozdávať im lístky so zakrúžkovaným kandidátom na starostu obce (č. 6 – V. P.). Predmetné lístky boli zoznamami kandidátov na

starostu v obci Richnava, kde im úspešný kandidát vyznačil, akým spôsobom majú označiť hlasovacie lístky (slúžili ako predloha). Vodiči automobilov o spôsobe akým majú hlasovať poučili každého voliča, ktorého priviezli k volebnej miestnosti a odovzdali mu aj predlohu - rozmnožený zoznam kandidátov so zakrúžkovaným č. 6. “

Sťažovateľka pripojila ako dôkaz čestné vyhlásenia Ľ. K., J. K., M. S., S. S., P. K., M. O., B. K., P. M. a A. L.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že:

„... má vedomosť o tom, že boli vyrábané fotokópie volebných lístkov v jednom z obchodov nachádzajúcich sa v obci. Majiteľ uvedeného obchodu, ktorý bol prítomný pri vyrábaní kópií volebných lístkov uvedené skutočnosti sťažovateľke potvrdil, avšak odmietol poskytnúť svoju svedeckú výpoveď formou čestného vyhlásenia z dôvodu opodstatnených obáv o svoj majetok, život a zdravie.

Už dňa 22. 11. 2010 podala predsedníčka miestnej volebnej komisie obce Richnava Obvodnému oddeleniu PZ v K. Žiadosť o súčinnosť vo veci zabránení trestnému činu marenia prípravy a priebehu volieb, v ktorej uviedla, že zo strany obyvateľov obce dostala podnet, že sa pripravuje marenie prípravy a priebehu volieb. Predsedníčka volebnej komisie v tejto žiadosti uviedla, že má podozrenie, že zo strany niektorých kandidátov na starostu a poslancov obecného zastupiteľstva sa pripravuje organizované ovplyvňovanie voličov. Niektorý z voličov by mal byť za úplatu požiadaný, aby v priestore pre úpravu hlasovacích lístkov tieto nevyplnil a nevložil ich do obálky, a do urny vhodil len prázdnu obálku. Do volebnej schránky by následne vložil prázdnu obálku, a hlasovacie lístky odovzdá pred volebnou miestnosťou určenej osobe/osobám. Tieto osoby by následne vyplnili a odovzdali hlasovacie lístky ďalšiemu voličovi, ktorého by požiadali, aby vložil do obálky tieto vopred upravené hlasovacie lístky a nevyplnené hlasovacie lístky by opäť vyniesol von z hlasovacej miestnosti. Predsedníčka volebnej komisie obce Richnava vyslovila podozrenie, že toto konania má mať organizovaný charakter. Z uvedeného dôvodu požiadala OO PZ o zabezpečenie permanentného monitorovania volieb v obci Richnava od začatia o 07.00 hod. do 20:00 hod.

V deň konania volieb dňa 27. 11. 2010 o 08:23 bolo OO PZ v K. telefonicky predsedníčkou volebnej komisie v obci Richnava opätovne požiadané o súčinnosť z dôvodu porušovania zákona zo strany obyvateľov rómskej osady. Následne požiadala o súčinnosť z rovnakého dôvodu i sťažovateľka ako starostka obce (telefonicky rozhovor z 09:09 hod.)...

Okrem zväžania voličov do volebných miestností úspešný kandidát vo štvrtok 25. 11. 2010 a v piatok 26. 11. 2010 navštevoval domácnosti rómskych občanov a sľuboval im finančnú odmenu za to, ak ho budú volič. Osoby, ktoré mu prisľúbili hlas si zaznamenal do zošita. Členom rodiny P. vyplatil už v tieto dni finančnú odmenu vo výške 15 €. Členom rodiny K. vyplatil podľa zoznamu v zošite finančnú odmenu 10 € až v nedeľu 28. 11. 2010.

V súvislosti s dokazovaním vyššie uvedených skutočností sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že v tomto štádiu konania nemohla Ústavnému súdu navrhnúť všetky svedecké výpovede, ktoré ona sama má k dispozícii s ohľadom na skutočnosť, že obyvatelia, ktorí by mohli relevantné skutočnosti dosvedčiť odmietli ich uviesť formou čestného vyhlásenia z dôvodu obáv o svoj majetok, zdravie alebo život. Obyvatelia rómskej osady sa obávajú o svoje životy ako aj o životy svojich rodín, keďže im sú známe krvavé bitky medzi rodinami v Obci Ž. počas predchádzajúcich volieb. Títo obyvatelia sú presvedčení, že v prípade, ak by o uvedených skutočnostiach vypovedali, hrozila by im rovnaká ujma na zdraví, prípadne aj na živote.

Z vyššie uvedených skutočností nepochybne vyplýva, že zo strany obyvateľov obce J. G., V. P. a L. T. došlo k ovplyvňovaniu konania voličov obce v prospech úspešného kandidáta V. P.

Sťažovateľka má na základe vyššie uvedených skutočností za to, že v priebehu konania volieb došlo k tak závažnému a opakovanému porušeniu Ústavy SR, ako aj zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších právnych predpisov, ktoré v značnej miere ovplyvnilo výsledky hlasovania voličov. Sťažovateľka má za to, že hlasovanie voličov nebolo slobodné, ale ovplyvnené konaním vyššie uvedených osôb...“

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd rozhodol, že:

„Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlasuje voľby starostu obce Richnava uskutočnené dňa 27. 11. 2010 za neplatné.“

Ústavný súd listom z 9. februára 2011 vyzval zvoleného starostu V. P., aby sa vyjadril k sťažnosti.

Listom z 18. februára 2011 zvolený starosta uviedol, že:

„Ja odmietam všetky tam uvedené obvinenia napísané na moju adresu osobne, tie sú sťažovateľkou účelne vymyslené. Ako svedkov uvádza buď bývalých poslancov alebo tých, ktorí boli počas jej funkčného obdobia ňou zvýhodňovaní.

Jediné pravdivé sú výsledky volieb.

Z nich vyplýva najmä to, že sa nerómovia tak, ako vždy v minulosti teraz nedohodli na jednom kandidátovi a okrem mňa dali spolu 229 hlasov ďalším štyrom kandidátom. Ona vie, prečo toľko voličov jej nedalo hlas a ďalší radšej nevolili nikoho.

To, že toľko rómov bolo teraz voliť je to len ich oprávnený protest proti dlhoročnej diskriminácii, ktorú stručne ďalej uvediem. Áno, oslovili ma, či by som nekandidoval za starostu a ja som s tým súhlasil. Ale po doterajších skúsenostiach sa mi asi ani nesnívalo, že dostanem toľko hlasov, lebo ma volili aj nerómovia.

To, čo tvrdí sťažovateľka šetrila polícia. Jej výsledky pripájam. Dôkazom toho je vedomé klamstvo...

Pokiaľ ide o zväzanie voličov, my bývame od dediny 3-5 km a tí niektorí, ktorí chceli voliť a zo zdravotných dôvodov alebo pre starobu nemohli pešo tam dôjsť tak jedno či dve autá ich zobrali dole do obce. Ale, že to bolo 7 - 8 krát je klamstvo. Pravda je taká, že ďalších 50 - 100 rómov chcelo a nemohlo voliť len preto, lebo bývalá starostka ako sťažovateľka neumožnila im voliť. Neposlala tam členov volebnej komisie s urnou ani ináč nezabezpečila ich prevoz za účelom voľby do volebnej miestnosti. Týmto porušila hrubo § 2 Zák. 346/1990 Z. z. o voľbách do samosprávy obcí. Pritom podľa § 10 odst. 3 mohol a mal tam byť utvorený aj samostatný okrsk.

Hlasovanie nebolo umožnené ďalším oprávneným voličom a tým bol porušený cit. zákon v § 31 odst. 6 a ďalšie.

Okrem iných skutkov bývalá starostka mala snahu nám znemožniť aj základné práva účasti na voľbách tak, že zo všetkých domov všade dala pozbierať dávno predtým pridelené súpisné čísla. Nikomu svoje konanie neodôvodnila dodnes a tento stav mojím spoluobčanom

vážnym spôsobom komplikuje celý čas život. Na uplatnenie práv všade podľa občianskych preukazov okrem obce žiadajú aj súpisné číslo a my ho nemáme...

Za jej pôsobenia nemala snahu nás ani vypočuť a nieto riešiť naše základné životné otázky, napr. dodávky pitnej vody, hygieny, komunikácie, dopravu detí do školy a podobne.

Záverom chcem povedať, čestne a spravodlivo bol som zvolený a ja svojich voličov ani ostatných občanov za pomoci iných odborníkov nechcem sklamať.

Sťažovateľka mala by sa poučiť z chýb, ktorých sa dopustila v neprospech obce či občanov a sebakriticky si ich priznať, nepoburovať skupinu jej sympatizantov, ale zjednocovať všetkých občanov obce. “

Zvolený starosta predložil na dôkaz svojich tvrdení list riaditeľa Obvodného oddelenia Policajného zboru K.z 3. decembra 2010 sp. zn. ORPZ-SN-0PP5/2010, podľa ktorého toto oddelenie nevedie žiadne konanie vo veci priestupku alebo prečinu, ktoré by mali priamy súvis s konaním volieb. *„Hliadka OO PZ vykonávajúca dennú službu v obvode, do ktorého spadá aj Vaša obec bola v čase okolo 8.30 h vyslaná do obce Richnava na preverenie podozrenia z neoprávnenej manipulácie s volebnými lístkami. Previerkou na mieste sa toto podozrenie nepotvrdilo a nebol zistený žiadny výskyt volebných lístkov mimo volebnej miestnosti medzi osobami zhromaždenými na mieste. Iné skutočnosti zistené neboli. “*

Súčasťou vyjadrenia starostu je aj upozornenie Okresnej prokuratúry S. (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. Pd 2039/06-8 z 1. marca 2007 vo veci porušenia *„ustanovení zák. č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľnosti a zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam, zák. č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a vyhl. č. 31/2003 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti v označovaní ulíc a iných verejných priestranstiev a o číslovaní stavieb. “*, v ktorom prokurátor okresnej prokuratúry reagoval na podnet starostu obce K. týkajúci sa prideľovania súpisných čísel nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v k. ú. obce K. obcou Richnava.

Ústavný súd zistil zo zápisnice obvodnej volebnej komisie Richnava, že volieb starostu konaných 27. novembra 2010 sa zúčastnilo 1023 voličov, ktorým boli vydané obálky, počet platných hlasovacích lístkov bol na voľbu starostu 966.

Voľby starostu obce sa zúčastnilo 6 kandidátov, pričom víťaz pod č. 6 V. P. dostal 374 hlasov a sťažovateľka ako kandidátka č. 4 dostala 363 hlasov voličov. Rozdiel hlasov v prospech zvoleného starostu je 11 hlasov voličov.

II.

Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Podľa čl. 30 ods. 1 prvej vety ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podľa čl. 30 ods. 3 ústavy volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa § 31 ods. 5 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“ alebo „zákon o voľbách“) volič hlasuje tak, že po opustení priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov vloží obálku do volebnej schránky. Voličovi, ktorý sa neodobral do tohto priestoru, komisia hlasovanie neumožní.

Podľa § 31 ods. 6 poslednej vety zákona o voľbách volič hlasuje tak, aby sa dodržala tajnosť hlasovania.

Podľa § 33 zákona voľbách za poriadok vo volebnej miestnosti a v jej bezprostrednom okolí zodpovedá predseda okrskovej volebnej komisie. Jeho pokyny na zachovanie poriadku vo volebnej miestnosti a dôstojný priebeh hlasovania sú záväzné pre všetkých prítomných.

Podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších priepisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže vyhlásiť voľby za neplatné...

Predmetom konania je sťažnosť sťažovateľky na neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Richnava podľa čl. 129 ods. 2 ústavy.

Účelom takéhoto konania je preskúmanie volebného aktu, ako aj jeho výsledkov z hľadiska dodržiavania ústavnosti a zákonnosti, a to aj z pohľadu vznesenej námietky.

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach uviedol, že ak dôjde v priebehu volieb k zásahu do ústavných práv, je nepochybné, že je daná právomoc ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti (PL. ÚS 1/07).

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je uskutočňovanie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (PL. ÚS 34/99). Zistená nezákonnosť volieb do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (PL. ÚS 21/94).

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôvodnil, že voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi.

Hrubé, závažné alebo viacnásobné porušenie práv občanov priznaných zákonom alebo ústavou zakladá právomoc ústavného súdu zrušiť napadnutý výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné, pretože namietané porušenia práv mohli ovplyvniť priebeh a výsledok volieb. Pojem „priebeh volieb“ nezahŕňa iba hlasovanie voličov, ale aj všetky iné úkony subjektov zúčastnených na voľbách, ktoré sú v príčinnej súvislosti s voľbami (PL. ÚS 18/99).

Volebná komisia je orgánom verejnej moci, ktorý túto vykonáva vo verejnom záujme. Inak povedané, volebná komisia je inštitúciou verejnej moci a činnosť, ktorú vykonáva, je činnosťou vykonávanou vo verejnom záujme. Príprava a zabezpečenie volieb je vo verejnom záujme, a preto vytvorenie orgánu verejnej moci, akým je volebná komisia, zaraďuje tento orgán medzi orgány verejnej moci. Rozhodnutia volebnej komisie podliehajú v zmysle čl. 129 ods. 2 ústavy súdnemu dohľadu, ak sa ho oprávnené osoby dožadujú.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu okrsková volebná komisia vo voľbách do obecnej samosprávy plní aj úlohy garanta ústavnosti a zákonnosti samotného volebného aktu a prvotného sčítania hlasov. Tomuto zodpovedá jej kreovanie, zákonom ustanovené postupy a zisťovanie volebných výsledkov, ktoré sú prejavom vôle voličov (PL. ÚS 1/07).

K činnosti miestnej volebnej komisie a k námietke porušovania a marenia volieb

Sťažovateľka uviedla, že predsedníčka volebnej komisie už 22. novembra 2010 požiadala Obvodné oddelenie Policajného zboru v K. „o súčinnosti vo veci zabránenia trestného činu marenia prípravy a priebehu volieb“, podľa jej informácií „niektorý z voličov by mal byť za úplatu požiadaný, aby v priestore pre úpravu hlasovacích lístkov tieto nevyplnil a nevložil ich do obálky, a do urny vhodil len prázdnu obálku“.

Ústavný súd vypočul predsedníčku volebnej komisie M. Č., ktorá uviedla, že bola na svoju funkciu pripravená školením a v minulosti už bola vo viacerých volebných komisiách. K priebehu volieb nemala žiadne pripomienky a zápisnicu volebnej komisie podpísala bez pripomienok. Hlavný problém v činnosti volebnej komisie bol v počte čakajúcich voličov, čo

riešili aj pridaním dvoch miest na prípravu volebných lístkov v čase obeda. Tým sa zvýšil počet týchto miest na päť a zrýchlil sa priebeh prípravy volebných lístkov. Uviedla, že žiadala políciu o súčinnosť, pretože sa dozvedela, že sa má porušovať zákon. Pri sčítaní a v činnosti komisie nezistila žiadne pochybenie, preto zápisnicu miestnej volebnej komisie, ktorá bola zároveň aj okrskovou volebnou komisiou, podpísala bez pripomienok.

Podobne sa vo svojich výpovediach vyjadrili aj členovia tejto volebnej komisie V. B., P. M. a P. K., ktorí opísali činnosť volebnej komisie 27. novembra 2010. Členovia volebnej komisie uviedli, že nemali pripomienky k činnosti volebnej komisie, a preto zápisnicu podpísali bez pripomienok. Nezistili žiadne problémy v činnosti komisie, ktorej boli členmi, ani pri zisťovaní vôle voličov pri sčítaní volebných lístkov.

Pokiaľ išlo o prítomnosť policajnej hliadky v okolí volebnej miestnosti, jednotliví členovia zaregistrovali ich prítomnosť dva až štyrikrát. Mali informáciu, že predsedníčka volebnej komisie žiadala asistenciu polície na celý volebný deň z dôvodu, že malo dôjsť k narušeniu volieb.

K tvrdeniam sťažovateľky sa vyjadril aj zvolený starosta, keď uviedol, že podľa jeho názoru bol zvolený čestne a spravodlivo. Vo svojom vyjadrení k výpovediam členov volebnej komisie uviedol, že do časti obce zvanej „osada“ nebola pripustená volebná schránka (prenosná urna) napriek tomu, že o to tamojší občania žiadali, o čom predložil aj lekárske potvrdenia M. T. z 28. apríla 2010 a 7. mája 2010, z ktorých vyplýva, že ide o onkologického pacienta opätovne hospitalizovaného.

Predsedníčka volebnej komisie ani členovia tejto komisie nevedeli uviesť, prečo nebola prenosná urna v časti obce zvanej „osada.“ Uviedli, že prenosná urna v obci bola použitá podľa požiadania, ale neuviedli, kto zakázal použiť prenosnú urnu v rómskej osade.

Zvolený starosta predložil ústavnému súdu správu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v S., obvodného oddelenia Policajného zboru v K. z 3. decembra 2010

sp. zn. ORPZ-SN-OPP5/2010, podľa ktorej táto súčasť Policajného zboru nevedie žiadne konanie, ktoré by malo priamy súvis s konaním volieb.

Ústavný súd listom z 13. decembra 2010 vyžiadal vyjadrenie Obvodného oddelenia Policajného zboru v K. o bezpečnostnej situácii v obci Richnava 27. novembra 2010 počas volieb do orgánov samosprávy obce.

Listom sp. zn. ORPZ-SN-OPP5-267/2010 z 5. januára 2011 riaditeľ obvodného oddelenia uviedol, že Obvodné oddelenie Policajného zboru v K. nevedie žiadne konanie vo veci priestupku alebo prečinu, ktoré by malo súvis s konaním volieb do samosprávy obcí. „Volby prebehli z hľadiska narušenia verejného poriadku alebo nápadu trestných činov a priestupkov bez nápadu udalostí.

Pred samotnými voľbami bol policajný zbor SR upozornený na možnosť manipulovania s hlasovacími lístkami v obci Richnava, kde tento list bol prerokovaný na štábe R OR PZ S., a následne bola do danej obce určená pevná hliadka, ktorá dozerala na nerušený priebeh volieb v zmysle inštruktáže.

Dňa 27. 11. 2010 v čase o 08:30 hod. prijala stála služba OO PZ K. informáciu, že v obci Richnava, priamo v rómskej osade dochádza k manipulácii s volebnými lístkami. Ihneď bola na mieste vyslaná hliadka, ktorá vykonávala hliadkovú službu v tejto obci, kde vykonala previerky u niekoľkých osôb v rómskej osade obce Richnava avšak hliadka nezistila žiadny výskyt volebných lístkov mimo volebnej miestnosti medzi osobami zhromaždenými v rómskej osade obce Richnava.

Iné skutočnosti nahlásené a ani zistené neboli.“

***K námietke privázania osôb z osady do volebnej miestnosti a poučovania voličov,
koho majú voliť***

Sťažovateľka uviedla, že podľa svedeckých výpovedí obyvateľov obce boli pred volebnú miestnosť privázaní voliči rómskej osady R. Vodičmi týchto automobilov boli v bielej Škode Fabia J. G., v žltej Škode Favorit V. P. (syn zvoleného starostu) a v červenej

Škode Favorit L. T. Pred volebnou miestnosťou dovezení voliči mali byť inštruovaní o tom, koho majú voliť za starostu obce, a to kandidáta č. 6.

Podľa svedkov malo byť privezených minimálne 92 voličov z osady. Jeden zo svedkov (L. K.) mal v nedeľu 28. novembra 2010 nájsť pred volebnou miestnosťou 23 označených volebných lístkov.

Vodiči automobilov o spôsobe, akým majú hlasovať, poučili každého voliča, ktorého priviezli k volebnej miestnosti a odovzdali mu aj predlohu – rozmnožený zoznam kandidátov so zakrúžkovaným č. 6.

Zvolený starosta k týmto tvrdeniam uviedol „pokiaľ ide o zväžanie voličov, my bývame od dediny 3 – 5 km, a tí niektorí, ktorí chceli voliť a zo zdravotných dôvodov alebo pre starobu nemohli pešo tam dôjsť, tak jedno či dve autá ich zobrali dole do obce. Ale, že to bolo 7 – 8-krát, je klamstvo. Pravda je taká, že ďalších 50 – 100 Rómov chcelo a nemohlo voliť len preto, lebo bývalá starostka ako sťažovateľka neumožnila im voliť. Neposlala tam členov volebnej komisie s urnou ani im nezabezpečila ich prevoz za účelom voľby do volebnej miestnosti...“.

Ďalej uviedol, že „okrem iných skutkov bývalá starostka mala snahu nám znemožniť aj základné právo účasti na voľbách tak, že zo všetkých domov všade dala pozbierať dávno predtým pridelené súpisné čísla. Nikomu svoje konanie neodôvodnila dodnes a tento stav spoluobčanom vážnym spôsobom komplikuje celý čas život. Na uplatnenie práv všade podľa občianskych preukazov okrem obce žiadajú aj súpisné číslo a my ho nemáme.“

V prílohe svojho vyjadrenia predložil opis upozornenia okresnej prokuratúry sp. zn. Pd 2039/06 z 1. marca 2007, ktoré sa dotýka odstránenia porušenia zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov a zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 31/2003 Z. z., ktorou sa ustanovujú

podrobnosti v označovaní ulíc a iných verejných priestranstiev a o číslovaní stavieb. Z upozornenia vyplýva, že okresná prokuratúra upozornila starostku obce (sťažovateľku) na porušenie citovaných predpisov v súvislosti s pridelovaním súpisných čísel nehnuteľnostiam v katastrálnom území K. obcou Richnava.

Z uvedeného upozornenia okresnej prokuratúry nevyplýva, že sa dotýka pridelovania súpisných čísiel v rómskej osade, ako to uvádzal zvolený starosta.

Ako svedkovia boli vypočutí L. T., J. G. a syn zvoleného starostu V. P., ktorí zhodne uviedli, že dovážali svojich príbuzných z rómskej osady do volebnej miestnosti. Ako dôvod uviedli značnú vzdialenosť od osady – 3 až 5 km, nemožnosť inej prepravy a tiež zdravotný stav svojich príbuzných, ktorým nebola poskytnutá prenosná urna do rómskej osady. Všetci traja vypočutí svedkovia však odmietli, že by dávali inštrukcie privezeným voličom, koho majú voliť.

Svedkovia Ľ. K., P. K., M. O., A. L. a M. S. zhodne popísali priebeh volebného aktu tak, že v čase od 8.15 do 16.30 h sa pri volebnej miestnosti zdržovalo množstvo Rómov z osady, ktorých privážali tri autá, a preto nebolo možné plynule vykonať volebný akt. Videli, že Rómovia medzi sebou hovoria, mali aj nejaké poznámky na papieri, ale ich obsah nepoznali.

K námietke ovplyvňovania volieb

Sťažovateľka uviedla, že najmä v rómskej osade malo dochádzať ku kupovaniu hlasov. Podobne vypovedala aj predsedníčka volebnej komisie M. Č. Pre toto podozrenie volali hliadku Policajného zboru. Nevedeli však uviesť, kto koho mal podplácať; uviedli, že svedkovia sa boja vypovedať.

Riaditeľ Obvodného oddelenia Policajného zboru v K. vo svojej správe uviedol, že opakované hliadky v rómskej osade ani v okolí volebnej miestnosti nezistili činnosť smerujúcu k mareniu volebného aktu.

Ústavný súd vypočul predsedníčku volebnej komisie M. Č. a členov tejto komisie V. B., P. M. a P. K.

Svedkovia zhodne popísali priebeh volieb, najmä problémy, ktoré nastali s príchodom voličov z rómskej osady. Každý druhý z týchto voličov žiadal o asistenciu pri úprave voličských lístkov z dôvodu, že nevie písať a čítať. Tieto skutočnosti overiť nevedeli, a preto asistenciu povoľovali v každom prípade.

Keďže sa úprava volebných lístkov predlžovala, okolo obeda vydali opatrenie tým, že k existujúcim trom miestam na úpravu volebných lístkov pridali ďalšie dve miesta, aby urýchlili priebeh volieb. Iné rušivé situácie nenastali. Uviedli, že hliadka Policajného zboru vykonávala kontrolu pri volebnej miestnosti minimálne dva až štyrikrát. Keďže neboli žiadne problémy so sčítaním hlasovacích lístkov, všetci členovia volebnej komisie podpísali zápisnicu bez pripomienok.

Svedok L. K., ktorý pracuje ako kurič v materskej škôlke v susedstve volebnej miestnosti, mal nájsť pri plote v blízkosti volebnej miestnosti 23 prefotených volebných lístkov so zakrúžkovaným č. 6, ktoré mal zvolený starosta. Tieto lístky odovzdal na obecnú úradu starostke. O pôvode lístkov a ich distribúcii uviedol, že viacerí občania o tom vedia, ale nikto nechce vypovedať z dôvodu strachu. Týchto lístkov malo byť prefotených 800 kusov.

Tvrdenie svedka o náleze lístkov pri volebnej miestnosti nebolo hodnoverne potvrdené ďalšími osobami, a to napriek tomu, že počas celého dňa sa tam nachádzalo množstvo voličov. Žiadne lístky ani iné materiály nezistili ani hliadky vyslané z Obvodného oddelenia Policajného zboru v K., ktoré 27. novembra 2010 monitorovali priebeh volebného aktu.

Záver

Ústavný súd zabezpečil listinné dôkazy a vypočul svedkov k námietkam vzneseným sťažovateľkou.

Z predložených dôkazov, ako aj zo svedeckých výpovedí neboli zistené také skutočnosti, ktoré by vo svojom súhrne znamenali, že došlo k závažnému a hrubému porušeniu zákona upravujúceho priebeh volieb do orgánov samosprávy obce Richnava.

Ústavný súd zdôrazňuje, že len hrubé, závažné alebo opätovné porušenie zákona upravujúceho prípravu a priebeh volieb môže byť príčinou na uplatnenie právomoci ústavného súdu podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pričom zistené nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok napadnutých volieb (PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 3/2010 a iné).

V tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že funkcia ústavného súdu v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže byť vykladaná tak extenzívne, že by v konečnom dôsledku jeho činnosť mala nahradzovať, prípadne dopĺňovať činnosť na to povolaných volebných či iných orgánov, a to dokonca v tom smere, že iba na základe špekulatívne formulovaných námietok bude ústavný súd podrobne rekonštruovať celý volebný proces (PL. ÚS 3/2010).

Dôkazy navrhnuté sťažovateľkou jednotlivito ani v ich súhrne nepreukázali také porušenie priebehu volieb, že by ústavný súd musel uplatniť svoju právomoc podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Na tomto skutkovom a právnom základe ústavný súd podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľky zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2011

